

A magyar Habsburg otthonában.

(József kir. herceg palotája.)

— Saját tudósítónktól. —

— József kir. herceg ő fensége kegyesen megengedte, hogy *Az Ujság* munkatársa megtekintesse palotáját. Tessék három óra után jelentkezni az irodában, — szolt a telefonüzenet, s röviddel három óra előtt már a Szent György-téren álltunk, a napsütésben és gyönyörködve szemlélők a hercegi kastély nemes homlokzatát, az előkelő torony-építményeket, a szépen ivelt ablakokat s a lezárt függönyöket, melyeken egy ország szemé csüng, nem a kíváncsiság messzelátóján, hanem a tisztelet, a rajongó szeretet meleg érdeklődésével.

A palota architektúrája a génuai építkezési remek stílusára emlékeztet, modernebb, érdekes változatban. A két saroktorony nyilván azt a célt szolgálja, hogy az alig kétemeletes karcsubb, gra-cziózusabb építménynek nagyobb architektonikus erőt nyujtsanak és enyhítsék a szomszédos honvédelmi miniszterium s a térre szögellő királyi várpalota hatalmasabb silhouette-jének bénító hatását. Alig egynéhány esztendeje, hogy az új hercegi lak helyén igénytelen kétemeletes kuriaszerű épület szerénykedett; az idegen szemlélő dehogy is sejtene, hogy a Szent György-téri front az ódon kastély homlokzatának művészi átídomitása.

Jelentkezünk a titkári irodában, felvilágosítást kérünk és megnézzük a tervrajzokat. Ritka előzékenységgel állnak rendelkezésünkre, hisz a hír, az impresszió, a mit innen viszünk, *Az Ujság* nagy közönségének, a magyar közönségnek szól.

A fenséges urnak tehát nincs kifogása, csak bizonyos lakosztályokat kell elkerülni. Ha későbbre halasztjuk látogatásunkat, mikor a fenséges család Kistapolcsányban tartózkodik, talán hosszabb időzhetünk volna a termekben. De most csak lábujjhegyen, inkább pillantásunkkal osonunk át a folyosókon.

Keskeny folyosókon lakájok surrannak el mellettünk; tekervényes uton jutunk a lépcsőházba, a kertbe, onnan kezdjük meg sétánkat. Termetes, robusztus portás áll a bejáratnál, a hercegi család ezüstszinóros, meggyiszinü magyar libériájában. Kint az utczán silbakoló katonák bakancsai kopognak.

— A méltóságos asszony kocsizik ki — sugja kísérőnk. A lépcsőkön is suttogást hallunk. Egy lakáj jó lelkendezve.

— A fenséges ur itthon marad? — kérdi egy hang.

Az előcsarnokon, a télikerten át a cour d'honneurbe lépünk, mely északról határolja a palotát. A cour d'honneur egyik oldalán vannak, régi francia kastélyok mintájára, a luxus-istállók és kocsiszínek, s a jeles építők a vár nivójának esését a régi várkapu felé olyképpen használták fel, hogy az istállóépület a cour d'honneur felé terraszt alkosson. A terraszt függőkert céljaira is felhasználható. A cour d'honneur intim jellegét igen szerencsésen úgy ovták meg a tervező művészek, hogy az udvart a Krisztinaváros felé szárnyépület határolja. Itt vannak fejedelmi vendégek lakosztályai. A Krisztinaváros felé lankásan huzódó parkba fenyvest telepített a kir. hercegi kertész, a ki most végzi a parkozási munkálatokat. A mellvédről fölséges kilátás nyílik a budai hegyek láncolatára, a Nap-, Sas- és Jánoshegyre.

Az épületszárnyak beosztását nagyjában így választhatjuk: A Szent György-térre eső részen vannak a kir. hercegi pár lakosztályai, a Krisztinavárosra jutnak a fogadó- és disztermek. A két szárny között huzódik az üvegvilágításu nagy lépcsőcsarnok, a földszinten a vendégek lakosztálya, hátul a disztermek alatt a gazdasági élet lebonyolítására szánt sok apróbb-nagyobb helyiség:

az ezüst-, porcellán- és üvegkamra. A második emeleten az udvartartás hölgyei és urai laknak; az egyik toronyban fotografus-atelier van teljes felszereléssel.

A palotát közvetlenül azután, hogy Korb és Giergl műépítészek tervei szerint felépült, Augusta kir. hercegnő óhajára átalakították. A fenséges asszony azt kívánta, hogy az ünnepek helyiségei és a mindennapos használatra szánt termek mintaszerű és szerves kapcsolatra jussanak egymással. A fenséges asszony nemes ízlése határozta meg a helyiségek belső berendezését, a selyemkárpitokat és a butorok elhelyezésének módját is. A fejedelmi háziasszony figyelmét nem kerülte el a legapróbb részletkérdés: a képek, a nippék, a szoborművek csoportosítása sem. A képek közt — sajnos, a tündéri termek utvesztőjében a detailok nem ragadhatók meg figyelmünket — van néhány mestermű, mely híres képtáraknak is díszére válnék. A fenséges asszony termeiben a magyar művészek közül Mendlik, Telepy, Spányi, a külföldiek sorában Eugen Bracht és Lenbach szerepelnek.

A főbejárat a cour d'honneurből nyílik, s itt különösen a kocsiátjáró elmésen konstruált szélfogó-kapuja ragadta meg figyelmünket. Mikor a vendég a kocsiból a vesztibülbe lép, a szélfogó kapuk becsukódnak, s a decolletált hölgyeket nem érheti léghuzam.

Az előcsarnok architektúrája szeplőtlenül fehér, csak a márványpadló, az ablakfestmények s a festői csoportokba boruló exotikus növények vegyitenek némi színharmóniát a terem vakító fehérségébe. A belső nagy lépcsőcsarnok, melybe fentről szüremlik a világosság, már színesebb, s a padlója drága, csiszolt márvány. A kétkaru fölépcső ugyancsak csiszolt szürke márványból készült, aranyozott vaskorlással, süppedő biboros szőnyegekkel. Innen nyílnak a tágas garderoeok, s a diszlepcsőn érünk az udvar loggia-részébe, mely estélyeken a vendégsereg kedves sétatálya. A falakon családi képek légnak, s hamarjában feljegyeztük Reiffenstein olajfestésű képét (ő felségét lovassági tábornoki egyenruhában), Klotild kir. hercegnő portréját (Vastag műve), néhai József kir. herceg és István kir. herceg képmásait ismeretlen mesterektől. Az egyik szögletben Bruck Lajos csoportképe függ; a ráján kis rézlap, rajta dátum és idézet:

*Negyven éves házassági
évfordulónk alkalmából.*

A lépcsőházból bepillantunk a tánczterembe. Olasz barokk-stil, karzattal és emelvénynyel, melyen estélyek alkalmával a kir. hercegi család foglal helyet. A termet három óriási bronzsillár világítja meg, a falat vakító velencei tükrök ékesítik, s a butorok színe cseresznyevörös, fája fehér, dus aranyozással. A Krisztinaváros felé vasüvegből formált télikert határolja a disztermet; az estély közönsége itt idilli nyugóhelyet, pihenőt talál. Lent a budai domboldal csillaglápái.

A nagyteremmel szomszédos a nagy étterem, de ezt nem láthattuk. Itt meg kell állnunk: a fenséges család még ebédnél ül... Pedig a terem csodálatraméltóan szép, butorzata remekbe készült, a falak alsó részét aranyozott lambéria, felső részét gobelinek díszítik. Ünneplés alkalmakkor a kir. hercegnő fogadó-szalonnáiból intim átjáró nyílik a nagyterembe a bizalmasabb vendégek számára. A középső szalonnák, melynek ritka stukkóit nem szemlélhettük meg hosszabban, télikertje is van, nyilván azért, hogy a szalon óriási ablaktábláit megvédje az északnyugati szél ellen. Elhaladunk a búbajos roccococoterem süppedő szmirnáján, megtekintjük a nagy fogadóterem antik butorait, ő felsége kis bronzszobrát, a francia gobelineket, a József kir. herceg hadi tetteit hirdető csataképeket az 1866-os háborúból, Strobl szobrait (József kir. herceg és

Klotild kir. hercegnő), a buffet-terem káprázatos mennyezeti világítását és szinte elszédülünk a teremlabirintusban, a selymek, butorszövetek, brokátok, aranyozások tüzeiben, fényében...

A fenséges asszony lakosztályait tudakoljuk még, a fenséges urét és a kis fenségeket. Zsófia kir. hercegnő az első emeleten lakik szüleivel, a kis hercegek a másodikon... A fenséges asszony apartamentjaiban a fehér és világoskék színek dominálnak, a fenséges ur termeiben az angolos, komoly, barna tónus.

A második emeleten is fejedelmi pompa vonul el fáradt szemek előtt. A vendégszárny lakosztályaiban válogatott selyemtapéták, ritka bronzok, szoborművek, jobbára magyar szobrászok művei, finomszövésű, reczés, lehelletszerű store-ok az ablakokon, a hercegi czimmerrel, koronával. Van barna arany tónusban tündöklő terem, élénk eperszin, halaványzöld, hófehér... És az egyik szögletben örökbecsű relikvia, Beethoven után terpeszkedő spinétje.

Vezetőm kérdő pillantást vet reám:

— Egyebet is méltóztatik?

Megköszöntem a szivességét. Talán nincs is már több nyitott ajtó.

— Dehogy nincsen. Tessék csak lefáradni a földszintre. Erre, szemben a lejárattal.

A román stílusban épült kápolna, becses üvegfestményeivel, oltárképével, faragott szép padjával csakugyan látványosság.

— Amott a tornaterem, linoleumpadlóval, a svéd gimnasztika s a tornatanítás minden eszközével, s ha odébb tetszik fáradni, lesz gazdasszonyoknak való látvány is: konyhacsoda, büvös csarnoka a szakácművészetnek. Kellő szakértelem híján alig referálhatunk a nagy konyháról, melyben a természetes főszakácsnő körül sok segédküta, szolgálóleány babrált elektromos főzőmonstrummal, beafsteek-sütővel, nyársakkal, gázrechaudval... Fehér majolika, vörös rézveretek. És külön czukrászat sütökemenczével, melegítő, jégzsoba. Mesébe való konyhakiállítás.

A vesztibülbe léptünk, befejeztük sétánkat. Előkelő, pazar termeken haladtunk át, de mintha lakatlan kastélyban járnánk, semmi élet, semmi nesz, csak az exponált helyeken, a hol alig egy ajtószárny választ el bennünket a fenséges ur családi otthonától. Siessünk, siessünk, tilos területen járunk... lakatlan, kihalt minden. Bátran nyitunk be egy oldalajtón, de egy erélyes hang kint maraszt:

— Nem szabad!

— A fenséges asszony ápolónője! — sugja kísérőnk. — Itt lakik az épületben, bár ő fensége hála Istennek, már jól érzi magát.

Az irodában megköszöntük a szives kalauzolását. A hercegi lak e helyiségen által érintkezik a külvilággal. Az íróasztalokon tömérdek akta, kérvény, folyamodvány...

Bucsuzkodunk s a cour d'honneur mellvédjén meg egyszer kitekintünk a budai hegyek sötétedő láncolatára. A hegyoldal már kigyultak az ablakmések...

Gyönyörű otthon József kir. herceg új palotája; termeiben nagyuri pompa fejedelmi ízléssel egyesül.

És ebben a tündérpalotában a boldogság lakik.

AZ UJSÁG.

Előfizetési árak:

a magyar korona országai, Ausztriába és az anektált tartományokba:

Egy hónapra ... 2 kor. 40 fill.

Negyedévre ... 7 kor. — fill.

Félévre ... 14 kor. — fill.

Egész évre ... 28 kor. — fill.